

Breuk en continuïteit in het Nederlandse defensiebeleid

Noten

- 1 <http://www.bnr.nl/nieuws/oekraine/246376-1403/gorbatsjov-nieuwe-koude-oorlog-dreigt>
- 2 A.F. Rasmussen, "Why it is more important than ever to invest in defence of democracy," *The Telegraph*, 6 april 2014
- 3 <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2686/Binnenland/article/detail/3643788/2014/04/28/Hillen-wil-1-miljard-meer-voor-Defensie.dhtml>
- 4 C. Sanders, Koude Oorlog, lege handen..., *De Telegraaf*, 19 april 2014
- 5 J. Hoedeman, "De Worsteling, Geheime Onderhandelingen over De Defensienota Op Kamer A107," *Elsevier*, 23 maart 1991; T. Lagas en L. Meijer, "Niemand Wil De Zure Vruchten Plukken Van Einde Koude Oorlog," *NRC Handelsblad*, 13 januari 1993; G.L.J. Huyser, Krijgsmacht Zonder Grenzen, in: *Militaire Spectator*, jg. 162, nr.1, 1993
- 6 R. De Wijk, "De Nederlandse Krijgsmacht in Historisch Perspectief," in *Krijgsmacht: Studies over De Organisatie En Het Optreden*, E.R. Muller (ed.) (Alphen aan den Rijn: Kluwer, 2004), 156
- 7 W. Joustra, "De Strijdmacht Heeft Te Lang Geleefd Met Een Vast Scenario," *Volkskrant*, 9 maart 1991.
- 8 B. Schoenmaker, *Vredesoperaties En De Terugkeer Van De Oorlog* (Leiden: Universiteit Leiden, 2012), 6
- 9 A.L. Ter Beek, *Manoeuvreren: Herinneringen Aan Plein 4* (Amsterdam: Balans, 1996), 21-22; Semi-statische Archiefdiensten Ministerie van Defensie (SA-MvD), Brief Ter Beek aan Lubbers, d.d. 9 november 1989, inv. Nr. D89/401/28826, Archief Staatssecretaris van Defensie, inv. Nr. 4
- 10 Ter Beek, *Manoeuvreren: Herinneringen Aan Plein 4*, 79
- 11 J. Hoffenaar, "Kans of Verplichting, Nederlands Complete Krijgsmacht in De Koude Oorlog," in *50 Jaar NAVO En Nederland*, G.J. Folmer, et al. (ed.), (Den Haag: Atlantische Commissie, 1999); J. Hoffenaar, "Hoofdtaken En Ambitieniveau," in *Verkenningen: Vertreksituatie : Houvast Voor De Krijgsmacht Van De Toekomst*, Ministerie van Defensie (ed.), (Den Haag: Ministerie van Defensie, 2010), 248
- 12 W.N.A. Van Brouwershaven, "Turbulentie En Strategisch Vermogen: Strategievorming Bij Het Ministerie Van Defensie" (Delft: Eburon, 1999), 163-164
- 13 A.J. Van der Peet, Wereldwijde ambities en Buitenlandse Zaken, *Marineblad*, maart 2014
- 14 Q.J. Van der Vegt, *Take-Off. De Opbouw Van De Nederlandse Luchtmacht 1945-1973* (Amsterdam: Boom Uitgeverij, 2013), 367
- 15 *Aantekening over uitgangspunten voor het KLU lange termijn beleid*, d.d. 18 december 1989, Luchtmachtstaf afdeling plannen, SSA-Def., Archief Task Force 2000, 1990, doos nr. 7702; *Samenvatting contourenbespreking Koninklijke Luchtmacht*, 18 april 1990, SSA-Def., Archief Kabinet van de minister, inv. Nr. 22
- 16 *Uittreksel notulen COCS-beraad, d.d. 5 maart 1990*, behandeling memorandum m.b.t. de toekomstige NL krijgsmacht in een veranderende wereld, SSA-Def., inv. Nr. S90/448/635, 2 februari 1990, Archief MARSTAF, inv. Nr. S1003, doos nr. S988
- 17 SSA-MvD, Samenvatting contourenbespreking Koninklijke Landmacht, 18 april 1990, Archief Kabinet van de minister, inv. Nr. 22
- 18 SSA-MvD, Verslag 1328e vergadering van de Legerraad, d.d. 24 juli 1990, Legerraad, inv. Nr. 836
- 19 *Verslag 1328e vergadering van de Legerraad*, d.d. 24 juli 1990, SSA-Def., Legerraad, inv. Nr. 836; KL-2000 Algemene briefing, d.d. 19 oktober 1990, kolonel Brinkman, SSA-Def., Archief afdeling plannen, Landmachtstaf Directie Operatiën KL, 1990-1993, 21.11, doos 26; *Concept Lange Termijn Plan (1991) 1992-2006*, Legerraad, d.d. 17 augustus 1990, SSA-Def., Admiraliteitsraad inv. nr. AR/281/1C4/90
- 20 R.M. De Ruiter, "Defensienota 1991: Het Belang Van Een Visie : De Krijgsmacht Neemt Afscheid Van De Koude Oorlog," *De Militaire Spectator* 180, nr. 2 (2011); A.C. Tjepkema, "De Onweerstaanbare Opkomst Van De THG," *Carré* 26, nr. 6 (2003), 29
- 21 Ministerie van Defensie en Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Defensienota 1991* (Den Haag: Sdu uitgevers, 1991) 29-31
- 22 Ministerie van Defensie en Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Defensienota 1984* (Den Haag: Staatsuitgeverij, 1983), 99, 115 en 186
- 23 J.W. Honig, "Defensienota 1991: Om Het (Voort)Bestaan Van De Veiligheid," *Internationale Spectator* 45, nr. 6; J.G. Siccama, J.G., "In-grijpender besluiten bij defensie nodig," *Parool*, 9 maart 1991; W. Nieuwenhuis, "Krijgsmacht wordt kleiner, taken blijven gespaard," *NRC Handelsblad*, 8 maart 1991.
- 24 Joustra, "De Strijdmacht Heeft Te Lang Geleefd Met Een Vast Scenario."
- 25 *Handelingen der Staten-Generaal*, 1990-1991, Tweede Kamer, 27 november 1991, ('29ste vergadering'); *Handelingen der Staten-Generaal*, 1990-1991, Tweede Kamer, 28 november 1991, ('30ste vergadering')
- 26 Nederland leverde met duizend militairen na de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk de grootste bijdrage.
- 27 "Tussen Defensienota en Prioriteitennota: De toekomst van de Nederlandse krijgsmacht", Toespraak van Minister van Defensie, A.L. ter Beek, voor het Nederlandse genootschap voor Internationale Zaken uitgesproken op 31 maart 1992 in Den Haag, uitgeschreven versie te vinden in archief SSA-MvD, Admiraliteitsraad 1992
- 28 Van Brouwershaven, "Turbulentie En Strategisch Vermogen: Strategievorming Bij Het Ministerie Van Defensie", 215-219
- 29 J.E. Noll, "Leadership and Institutional Reform in Consensual Democracies: Dutch and Swedish Defence Organizations after the Cold War" (Göttingen: Cuvillier, 2005), 117-118; Ter Beek, *Manoeuvreren: Herinneringen Aan Plein 4*, 142 en 148
- 30 H.A. Couzy, *Mijn Jaren Als Bevelhebber* (Amsterdam: L.J. Veen, 1996), 46-47; Ter Beek, *Manoeuvreren: Herinneringen Aan Plein 4*, 155
- 31 P.H. Kamphuis, P. Klein, en H.A. Rosendahl, *Een Unieke Samenwerking: Het Duits-Nederlandse Legerkorps* (Den Haag: Sectie Militaire Geschiedenis, Koninklijke Landmacht, 1996), 35
- 32 Ter Beek, *Manoeuvreren: Herinneringen Aan Plein 4*, 160-161
- 33 W. Nieuwenhuis, "Ter Beek in De Wolken Met Reacties Tweede Kamer," *NRC Handelsblad*, 21 mei 1993.
- 34 Het verschil was dat Belgische regering rigoreus bezuinigde. M.F.J. Houben, *No Blank Cheque: How and Why European States Precondition Their Participation in International Crisis Management Operations* (Leiden: Universiteit Leiden, 2003), 63-66
- 35 Daarbij dient wel opgemerkt te worden dat de reorganisaties nog moest beginnen. De voortvarendheid waarmee de krijgsmachtdelen dit op pakten laat echter zien dat ze de Koude Oorlog daadwerkelijk achter zich hadden gelaten. In 1996, twee jaar eerder dan verwacht, verliet de laatste dienstplichtig de krijgsmacht. In de tussentijd was de deelname aan crisisbeheersingsoperaties al bijna gemeen goed geworden. C. Klep en R. Van Gils, *Van Korea Tot Kabul, De Nederlandse Militaire Deelname Aan Vredesoperaties Sinds 1945* (Den Haag: Sdu uitgevers, 2005), 134-135
- 36 M.J.M. Borsboom, Stip aan de Horizon, in: *Alle Hens*, nr.1 2014